

MUBA
klassika



Tallinna Muusika- ja Balletikooli
SÜMFOONIAORKESTER

TŠELLO
ALEKSANDER
TRAKSMANN

DIRIGENT
JAAAN
OTS

Beethoveni viies

13

APRILL
KELL 18
MUBA SUUR SAAL
2023



13. aprill 2023 kell 18, MUBA Suur saal
ALEKSANDER TRAKSMANN tšello
Tallinna Muusika- ja Balletikooli sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeistrid Rahel Peäske ja Miiia Ruubel
Dirigent JAAN OTS

Edvard Grieg (1843–1907)
Süit “Holbergi aegadest” *op.* 40 (1884/1885) ~7’
Praeludium: Allegro vivace
Rigaudon: Allegro con brio

Camille Saint-Saëns (1835–1921)
Tšellokontsert nr 1, a-moll, *op.* 33 (1872) ~20’
I *Allegro non troppo*
II *Allegretto con moto*
III *Tempo primo*

vaheaeg

Ludwig van Beethoven (1770–1827)
Sümfoonia nr 5, c-moll, *op.* 67 (1808) ~35’
I *Allegro con brio*
II *Andante con moto*
III *Allegro*
IV *Allegro*

Norra rahvusliku muusika ja identiteedi rajaja, romantismiajastu suurkuju ning rahvusvaheliselt tunnustatud **Edvard Grieg** (1843–1907) oli helilooja ja pianist, kelle muusika mõjutas skandinaavia helikeelt suuresti.

Grieg hakkas klaverit mängima 6-aastaselt, esimeseks õpetajaks tema enda ema. 12-aastaselt katsetas Grieg komponeerimisega, mis viis ta kolm aastat hiljem Leipzigi konservatooriumisse klaverit, muusikateooriat ja kompositsiooni õppima.

1861. aastal, veidi enne Leipzigi konservatooriumi lõpetamist, tegi ta debüüdi pianistina Rootsis ning paar aastat andis eri paigus kontserte. Kui 1866. aastal Griegi hea sõber, norra helilooja, Rikard Nordraak suri, hakkas ta erilist huvi tundma norra muusika vastu ning pühendas oma aja suuremas osas just rahvusliku kõlapildi kasutamisele enda muusikas. Samal ajal oli ta ka Christiania Filharmooniaühingu juht ning osaline Norra Muusikaakadeemia rajamisel.

Neli aastat hiljem tekkis tal võimalus kohtuda Lisztiga, kes tema kohta haridusministeeriumile kiidukirja oli kirjutanud, ning just 1870. aasta kohtumine Roomas avas Griegi jaoks palju uksi, millest varem ei oleks ta osanud unistada. Elu lõpupoole tegeles ta heliloomingu ja dirigeerimisega ning oli tihedalt seotud Bergeniga. Selles samas linnas Grieg ka suri ning ta majamuuseum asub seal tänaseni.

Griegi poeetilised mõtisklused, mis enamasti inspiratsiooni saanud loodusest, on alati eesti publikule koduselt mõjunud. Ta on kirjutanud suurel hulgal erinevaid tantse, karakterpalu ja vokaalteoseid, kuid ilmselt enim tuntud on siiski muusika Henrik Ibseni draamale “Peer Gynt”, mille osad “Hommikumeeleolu” ja “Mäekuninga koopas” on enamikele ilma pikema sissejuhatusega tuttavad. Griegi muusika on romantismiajastu ehtne näide, mis põimitud põhjamaise kargusega. Tundelisust ja dramaatilisust täis teosed täitsid oma suurejoonelise kõlaga saale nii Saksamaal, Itaalias, Prantsusmaal kui ka Inglismaal. Kodumaal ta oma eluajal väga tunnustatud helilooja kahjuks ei olnud. Griegi karakterpalad jutustavad tihtipeale fantastilistest olenditest ja on täis humoorikaid kõla- ja rütmikujundeid.

“Holbergi süit”

Edvard Griegi loomingus on tavaline kohata teoseid, mis algelt kirjutatud klaverile ja hiljem arranžeeritud vastavalt vajadusele. Ka tänasel kontserdil kõlav “Holbergi süit” on originaalis kirjutatud just klaverile. Teos sündis tellimustööna Norra filosoofi ja näitekirjaniku,

“Põhjamaade Molière’i”, Ludvig Holbergi 200. sünniaastapäevaks ning on kõlanud üle maailma erinevates kontserdisaalides.

Esmaettekanne toimus 1884. aastal Bergenis klaveriteosena ning aasta hiljem muutiski Grieg selle orkestriteoseks. Teost võib nimetada Griegi loomingust üheks tuntuimaks ja esitatuimaks. Ka Eesti orkestrite repertuaaris on see süit sage külaline.

Tihti peale nimetatakse lugu täpsemalt süit “Holbergi aegadest”, sest selle viieosalise teose tuumikuks on võetud barokksüit – populaarne žanr Holbergi eluajast. Muusikaliselt on see huvitav kombinatsioon 18. sajandi populaarsetest tantsudest, mis põimitud norra rahvamuusikaga.

Teos algab tempoka ja elurõõmu täis esimese osaga – *praeludium (allegro vivace)*, millele järgneb kontrastne teine osa *sarabande (andante)*. Piduliku osa tasakaalustamiseks mõjub värskendavalt lühike, kuid tabavalt lihtne *gavotte (allegretto)*. Sügava tunnetusega neljas osa *air (andante religioso)* toob teosesse romantismile iseloomulikku dramaatilisust. Teose lõpetab esimest osa meelde tuletav *rigaudon (allegro con brio)*, kus taaskord kuuleme mängulisi rütmie ja kohati ka norra rahvamuusikale iseloomulikke kujundeid. Kontserdil tuleb esitamisele teose esimene ja viimane osa.

Pipi Õun (XI kl, muusikakultuuri eriala), õp Sandra Kalmann

Prantsuse helilooja **Charles Camille Saint-Saëns** (1835–1921) sai esimesed klaveritunnid emalt ja tädiilt. Saint-Saënsi muusikaline anne avaldus juba väga varakult, tal oli absoluutne kuulmine ja esimesed muusikalised katsetused jäid lapseikka - juba 3-aastasena kirjutas ta oma esimese teose. 1842. aastal alustas ta klaveriõpinguid Camille-Marie Stamaty juures. Kuuldused Saint-Saënsist kui imelapsest levisid pärast esimest avalikku soolokontserti 10-aastaselt. Varateismelisena Pariisi konservatooriumi orelit ja kompositsiooni Fromental Halévy juures õppima asunud Saint-Saëns pälvis mitmeid eripreemiaid. Masse kuulama meelitanud iganädalaste improvisatsioonide tulemusel on Ferenc Liszt pidanud teda maailma suurimaks orelikunstnikuks. École Niedermeyer’is neljaks aastaks klaveri erialale professori ametikohale asunud Saint-Saëns õpetas lisaks klassikalisele repertuaarile ka oma kaasaegsete muusikat.

Enamus helilooja teoseid on kirjutatud klassitsistlikus ning romantilises helikeeles. Saint-Saëns on tuntud just oma 14 osast koosneva süidiga “Loomade karneval”, kus igat looma on erinevate

tempode, kõlavärvide, rütmide jne muusikaliselt iseloomustatud. Tuntumate teoste hulka kuuluvad ka sümfooniline poeem “Danse Macabre”, ooper “Simson ja Delila”, klaverikontsert nr 2, tšellokontsert nr 1 ja sümfoonia nr 3.

Tšellokontsert nr 1 a-moll op. 33

Teos on kirjutatud 1872. aastal Belgia tšellistile, viola da gamba mängijale ja pillimeistrile Auguste Tolbecque'ile. Kontsert kanti esmakordselt ette 19. jaanuaril 1873 Pariisi konservatooriumi kontserdil, kus solist oli Tolbecque ise. Ettekantud teosest algas Saint-Saënsi muusika heakskiit ja mõistmine. Tema tšellokontsert on ebatavalise ülesehitusega, üheosaline, milles on äratuntavad kolm erinevat lõiku: I *Allegro non troppo*, II *Allegretto con moto*, III *Tempo primo (Molto allegro)*. Saint-Saëns kasutab väga sageli soolotšellot deklamatiivse instrumendina, kuid laseb solistil olla ka dramaatiline ning muusikalisel esiplaanil. Orkester aga pakub säravat tausta. Soolopartii on tohutult nõudlik, eriti kiires III osas, aga see pole olnud sugugi takistuseks saamaks suurte virtuoossete tšellistide absoluutseks lemmikuks. Paljud, sh ka heliloojad Dmitri Šostakovič ja Sergei Rahmaninov, on pidanud parimaks kõikidest tšellokontsertidest just seda kontserti.

Liis-Marie Alt (X kl, muusikakultuuri eriala), õp Sandra Kalmann

Helilooja ja pianist, üks kolmest Viini klassikust, **Ludwig van Beethoven** (1770–1827) sündis Bonnias jõukasse perekonda. Pärast vanaisa surma aga perekond vaesus ja 10-aastane Beethoven pidi rahapuuduse tagajärjel koolist lahkuma. Ludwig van Beethoveni esimeseks muusikaõpetajaks oli tema isa Johann, kelle eesmärgiks oli teha oma pojast imelaps. Heliloomingu õpingutega alustas Beethoven 12-aastaselt Christian Gottlob Neefe juures. 16-aastaselt asus ta lühikeseks ajaks oma õpinguid jätkama Viini Wolfgang Amadeus Mozarti juurde, kes sõnas: “Pange tähele, ta paneb veel kõiki enesest kõnelema.” Kuuldes oma ema surmahaigusest, pidi Beethoven peagi oma kodulinna tagasi pöörduma. 21-aastaselt läks ta tagasi Viini õppima, kuid juba Joseph Haydni juurde. Jäädes Viini, korraldas ta kontserte ehk akadeemiaid, mis tõid talle pianisti- ja heliloojakuulsuse. Beethoven kirjutas tolle ajastu kohta palju uudseid teoseid. Kahjuks aga hakkas helilooja kõrvakuulmine halvenema ning aastast 1820 oli ta täiesti kurt. Tuntuim Viini klassik suri 56-aastaselt

1827. aastal. Beethoven oli sedavõrd populaarne, et matustele tuli austust avaldama 10 000–20 000 inimest.

“Saatusesümfoonia”

Ludwig van Beethoveni kuulsaim teos on sümfoonia nr 5 c-moll *op. 67*, nn saatusesümfoonia. Teos on kirjutatud aastatel 1804–1808 ning esimest korda esitati seda aastal 1808 Viinis. Sümfoonia on neljaosaline: I *Allegro con brio* (c-moll), II *Andante con moto* (A-duur), III *Allegro* (c-moll) ja IV *Allegro-Presto* (C-duur). Saatusesümfoonia on pühendatud Franz Joseph von Lobkowitzile ja krahv Razumovskile. Saksa kirjanik ja helilooja E. T. A. Hoffmann iseloomustas sümfooniat kui ühte tolle ajastu märkimisväärsemat teost. Beethoveni sõnul kõlab esimese osa motiiv nagu saatuse koputus uksele. Teose esimesed neli takti on tänapäevani väga tuntud ning on saanud klassikalise muusika sümboliks. Sümfoonia algab kuulsa neljanoodilise motiiviga, mis läbib tervet esimest osa. Teine osa kõlab romantiliselt, kuid kohati konfliktiselt. Kolmas osa on salapärane ja kirglik. Viimane, neljas osa on triumfaalne ja jõuline. Sümfooniale on iseloomulikud väga järsud dünaamilised muutused ning esineb palju keelpillide ja puhkpillide dialooge.

Paavo Järvi: “On täiesti erakordne ja enneolematu, et neljast noodist koosnevast väikesest motiivist on võimalik üles ehitada säärane suurteos, mida mina tunnetan kui üht suurt liikumist draamatilisest c-mollist helgesse ja triumfaalsesse C-duuris finaali.”

Fiona Babkina (X kl, muusikakultuuri eriala), õp Sandra Kalmann

Aleksander Traksmann õpib Tallinna Muusika- ja Balletikooli XI klassis õpetaja Mart Laasi juhendamisel. Ta on saavutanud kõrgeid kohti Eesti keelpillimängijate konkursil Parim Noor Instrumentalist ja laureaadi tiitlid Eesti noorte keelpillimängijate konkurssfestivalidel (2019, 2021). 2018. aasta kevadel saavutas ta I koha K. Davõdovi nim rahvusvahelisel konkursil Kuldigas ja 2019. aasta aprillis III koha Tallinnas toimunud rahvusvahelisel konkursil Noor Muusik. Sel aastal osales Art of Cello festivali poolt EMTAs korraldatud Hayoung Choi meistrikursusel. Aleksander on esinenud solistina Tallinna Kammerorkestri ees ja mänginud erinevates kammerkoosseisudes.

Jaan Ots on lõpetanud Tallinna Muusikakeskkooli klaveri ja trompeti erialal (õp Marja Jürisson ja Aavo Ots) ja omandanud bakalaureusekraadi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias klaveri erialal (vanemlektor Mati Mikalai). Tema dirigeerimiseõpingud algasid eraviisiliselt prof Olev Oja käe all ning jätkusid EMTAs fakultatiivselt prof Paul Mägi käe all. Magistriõppes oli ta Sibeliuse Akadeemias orkestridirigeerimise erialal (prof Leif Segerstam ja Atso Almila). Ta on täiendanud end Pariisi Konservatooriumis Zsolt Nagy dirigeerimisklassis ning osalenud Eri Klasi, Jukka-Pekka Saraste, Susanna Mälkki, Thomas Sanderlingi ja mitmetel Järvi Akadeemia meistrikursustel. Tema juhatusel on mänginud Jyväskylä Sinfonia, Lahti Sinfonia, Soome Rahvusooperi orkester, Hamburgi Camerata, Kreeka Raadio Sümfooniaorkester, ERSO, Rahvusooper Estonia orkester, Pärnu Linnaorkester, Narva Linnaorkester ning Klaaspärlimäng Sümfooniaorkester. Ta on tegutsenud assistendina Soome Raadio Sümfooniaorkestri juures, Savonlinna Ooperifestivalil ning Kreeka Rahvusooperis. Ta on saavutanud auhinnalisi kohti paljudel noortekonkurssidel Eestis ja väljaspool ning on aktiivselt tegev ka kammermuusikuna.

MUBA sümfooniaorkestris mängivad valdavalt IX-XII klassi ja kutseõppe õpilased. Ühel hooajal toob orkester publiku ette keskmiselt neli kava. Sellesse õppeaastasse jäävad esinemised MUBAs ja Muusikutefondi PLMF 20. aastapäeva galal Estonia kontserdisaalis. Orkestri peadirigent on Jaan Ots ja abidirigent Guido Gualandi.

MUBA sümfooniaorkester mängib tänasel kontserdil koosseisus:

I viiul

Rahel Hollman
Lisette Lemba
Erik Martin
Annette Nahkur
Maari Ello Onni
Rahel Peäske
Greta Liset Ruben
Miia Ruubel
Mia Sepp
Brigitta Siimer
Kirsi Talimaa
Marite Telgmaa
Felix Tillemann
Uku Toots
Kadri-Karoliina Tralla
Hannah Tuulas

II viiul

Liisa Arakas
Eva Ausmees
Mio lida
Silvia Kalmus
Liisi-Mai Krigul
Kaisa Koger
Emma Johanna Kopli
Hanna-Lore Kuuseväli
Katariina Tammemägi
Johannes Palm
Estella Elisheva Pärn
Johanna Pärnpuu
Maria Säkki
Anel Volmer

Viola

Triin Alender
Enricke Raul Havasaar
Reti Neenu Juksaar
Kristin Klesment
Viktor Kostjuk
Leelo Pajus
Lene Tõnissaar

Tšello

Ekke Rainer Arndt
Liina Riin Hargi
Lola Mari Laas
Juhan Laasik
Marie Peterson
Paula-Riin Selis
Maria Tepp
Marie Välja
Tobias Välja

Kontrabass

Miina Roost
Indrek Taras
Alise Tepp

Flööt

Otto Nõmm
Pille-Riin Pallo
Aleksandra Šabanova
Kert Vahtre

Oboe

Guido Gualandi
(ERSO, MUBA)
Jako Telgmaa

Klarnet

Minna Olli
Linda Lydia Pärn

Fagott

Markus Aleksander
Dreifeld
Patrick Mauer
Rene Sepalaan
(RO Estonia, MUBA)

Metsasarv

Kalle Koppel (ERSO,
MUBA)
Marii-Eliise Lumijõe

Trompet

Eerik Bahovski
Martin Malk
Walter Mägimets
Alex Žerebjatev

Tromboon

Daniel Hinno
Oskar Nõmm
Kristo Varul

Löökpillid

Karl Martin Tombak